

**ĐẠI HỌC SƯ PHẠM THÁI NGUYÊN  
KHOA SAU ĐẠI HỌC**

-----

**Hoàng Thị Thu Hương**

**BIẾN ĐỔI KINH TẾ - XÃ HỘI HUYỆN ĐẠI TỪ TỈNH  
THÁI NGUYÊN THỜI KÌ ĐỔI MỚI (1986 - 2010)**

**CHUYÊN NGÀNH: LỊCH SỬ VIỆT NAM  
MÃ SỐ: 60.22.03.13**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ**

**Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS.NGND Nguyễn Cảnh Minh**

**Thái Nguyên, 2013**

## LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này tôi xin chân thành gửi lời cảm ơn đến quý thầy cô trong khoa Lịch sử - trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã quan tâm giúp đỡ chỉ bảo tận tình trong quá trình thực hiện đề tài. Nhờ đó tôi đã tiếp thu được nhiều ý kiến đóng góp và nhận xét quý báu của quý thầy cô thông qua buổi bảo vệ đề cương.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất đến PGS.TS.NGND Nguyễn Cảnh Minh đã trực tiếp hướng dẫn, định hướng chuyên môn, quan tâm giúp đỡ tận tình và tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất trong quá trình công tác cũng như thực hiện luận văn.

Trên hết tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và sự biết ơn sâu sắc đến gia đình đã tạo mọi điều kiện tốt nhất để tôi có thể hoàn thành tốt mọi công việc trong quá trình thực hiện luận văn. Bên cạnh đó, tôi cũng xin gửi lời cảm ơn của mình tới bạn bè và đồng nghiệp, luôn quan tâm, chia sẻ, động viên tôi trong suốt thời gian thực hiện luận văn.

Mặc dù đã rất cố gắng trong quá trình thực hiện nhưng luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót. Tác giả mong nhận được sự góp ý của quý thầy cô và bạn bè.

Học viên

**Hoàng Thị Thu Hương**

## **LỜI CAM ĐOAN**

Tôi xin cam đoan rằng đây là công trình nghiên cứu của tôi, có sự hỗ trợ từ Giáo viên hướng dẫn là PGS.TS.NGND Nguyễn Cảnh Minh. Các nội dung nghiên cứu và kết quả trong đề tài này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào trước đây. Những số liệu trong các bảng biểu phục vụ cho việc phân tích, nhận xét, đánh giá được chính tác giả thu thập từ các nguồn khác nhau có ghi trong phần tài liệu tham khảo. Ngoài ra, luận văn còn sử dụng một số nhận xét, đánh giá cũng như số liệu của các tác giả, cơ quan tổ chức khác, và cũng được thể hiện trong phần tài liệu tham khảo. Nếu phát hiện có bất kỳ sự gian lận nào tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước Hội đồng, cũng như kết quả luận văn của mình

**Tác giả**

**Hoàng Thị Thu Hương**

**Trưởng khoa lịch sử trường ĐHSP**

**Thái Nguyên**

**(ký xác nhận)**

**Giáo viên hướng dẫn đề tài**

**(ký xác nhận)**

**TS. Hà Thị Thu Thủy**

**PGS.TS Nguyễn Cảnh Minh**

## Mục Lục

<b>MỞ ĐẦU</b> .....	7
1. Lý do chọn đề tài .....	7
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	8
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu, nhiệm vụ của đề tài .....	10
3.1 Đối tượng nghiên cứu .....	10
3.2 Phạm vi nghiên cứu .....	10
3.3 Nhiệm vụ đề tài.....	11
4. Nguồn tư liệu, phương pháp nghiên cứu .....	11
4.1 Nguồn tư liệu .....	11
4.2 Phương pháp nghiên cứu .....	11
5. Đóng góp của luận văn .....	11
6. Kết cấu luận văn .....	12
<b>Chương 1: Kinh tế - xã hội huyện Đại Từ trước đổi mới</b> .....	12
1.1 Khái quát huyện Đại Từ (Thái Nguyên) .....	12
1.1.1 Điều kiện tự nhiên .....	12
1.1.2 Quá trình thay đổi địa giới hành chính.....	15
1.1.3 Dân cư, dân tộc và truyền thống đấu tranh.....	16
1.2 Tình hình kinh tế - xã hội huyện Đại Từ trước 1986 .....	19
1.2.1 Về kinh tế.....	19
1.2.2 Về xã hội.....	24
<b>Chương 2: Biến đổi kinh tế huyện Đại Từ thời kì đổi mới (1986 - 2010)</b> ... 26	
2.1 Huyện Đại Từ trong thời kì đổi mới đất nước.....	26
2.1.1 Bối cảnh lịch sử .....	26
2.1.2 Đường lối đổi mới của Đảng .....	28
2.2 Biến đổi kinh tế huyện Đại Từ .....	30

2.2.1 Chuyên dịch cơ cấu kinh tế huyện Đại Từ thời kì đổi mới .....	30
2.2.2 Biến đổi kinh tế huyện Đại Từ .....	31
2.2.2.1 Nông nghiệp, lâm nghiệp .....	31
2.2.2.2 Công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp.....	46
2.2.2.3 Thương mại, dịch vụ, du lịch .....	54
2.2.2.4 Tài chính, ngân hàng .....	61
2.2.2.5 Xây dựng cơ sở hạ tầng .....	64
<b>Chương 3: Biến đổi xã hội huyện Đại Từ thời kì đổi mới (1986 - 2010) ....</b>	<b>69</b>
3.1 Giáo dục - đào tạo, văn hoá - thông tin - thể thao .....	69
3.2 Y tế - môi trường .....	78
3.3 Lao động - việc làm.....	84
3.4 Thu nhập - đời sống.....	86
3.5 Thực hiện các chính sách xã hội.....	88
3.6 Công tác an ninh - quốc phòng.....	91
<b>KẾT LUẬN .....</b>	<b>97</b>
<b>Tài liệu tham khảo.....</b>	<b>102</b>
<b>PHỤ LỤC</b>	

## Bảng chỉ dẫn

### 1. Các bảng thống kê

STT	Tên bảng	Trang
1	Diện tích, sản lượng và năng suất lúa vụ mùa thời kì 1956 - 1975	15
2	Bảng thống kê tổng sản lượng lương thực từ năm 1986 đến năm 2010	31
3	Tổng số đàn gia súc qua các năm	37
4	Giá trị sản xuất thủy sản trên địa bàn 1990 - 2000	39
5	Số cơ sở sản xuất công nghiệp ngoài quốc doanh trên địa bàn phân theo ngành công nghiệp	45
6	Giá trị sản xuất công nghiệp theo giá hiện hành trên địa bàn phân theo thành phần kinh tế	49
7	Biểu tổng số hộ kinh doanh thương nghiệp - dịch vụ chia theo ngành hàng (1990 - 1995)	54
8	Số người kinh doanh thương mại, dịch vụ khách sạn, nhà hàng của huyện Đại Từ trong tỉnh Thái Nguyên (từ năm 1995 đến 1998)	56
9	Chi ngân sách địa phương	60
10	Bảng thống kê giáo dục mầm non giai đoạn 1991 - 1995	68
11	Bảng thống kê ngành học phổ thông giai đoạn 1990 - 1995	68
12	Tình hình xây dựng trường tiểu học ở xã, thị trấn	71
13	Biểu tổng hợp số cơ sở y tế giường bệnh giai đoạn 1990 - 1995	76
14	Cơ sở y tế, giường bệnh và cán bộ y tế trên địa bàn	78
15	Hoạt động bảo vệ bà mẹ và trẻ em	79

## 2. Các biểu đồ

STT	Tên biểu đồ	Trang
1	Biểu đồ tỉ trọng về giá trị sản xuất của các ngành kinh tế qua các năm	26
2	Biểu đồ thể hiện sự thay đổi diện tích, năng suất, sản lượng lúa qua các năm (1990 - 2000)	33
3	Biểu đồ thể hiện tổng mức và cơ cấu bán lẻ hàng hóa - xã hội qua các năm (1990 - 1995)	53





## MỞ ĐẦU

### 1. Lý do chọn đề tài

Chiến tranh đã lùi xa gần 4 thập kỉ, những vết thương của nó dù còn nhiều trần trở nhưng cũng đã phần nào được vơi đi. Nhịp sống của một thời đại mới đang lớn nhanh trên khắp các miền quê Việt Nam. Sinh ra trong gian khó, vươn lên từ chiến tranh và trưởng thành qua năm tháng, mảnh đất quê hương Đại Từ nơi tôi sinh ra đang ngày một khởi sắc.

Huyện Đại Từ nằm ở phía Tây - Tây Bắc của tỉnh Thái Nguyên, là một mảnh đất giàu truyền thống văn hóa và đấu tranh anh dũng. Trải qua những năm tháng ác liệt của chiến tranh, hòa bình lập lại, Đại Từ bắt tay vào công cuộc xây dựng và cải tạo xã hội chủ nghĩa. Cho đến nay, huyện Đại Từ ngày một đổi mới, đời sống nhân dân ngày càng được nâng cao, bộ mặt đô thị và nông thôn đang thay da đổi thịt - Đại Từ trở thành một trong những huyện có tốc độ phát triển nhanh nhất tỉnh Thái Nguyên.

Nói đến sự phát triển của một quốc gia, một vùng quê, vùng miền hay của một địa phương nào đó không thể không nói đến kinh tế bởi kinh tế được coi là thước đo trình độ phát triển của bất cứ quốc gia nào trên thế giới. Vì thế khi nghiên cứu về sự phát triển của một địa phương tức là nghiên cứu về những chuyển biến về kinh tế của địa phương đó, từ đó kéo theo những chuyển biến về mặt xã hội. Chiến tranh kết thúc, thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ đã đem lại hòa bình và thống nhất đất nước. Đảng và nhân dân ta bắt tay vào công cuộc xây dựng đất nước. 10 năm sau ngày thống nhất đất nước trải qua hai lần thực hiện kế hoạch nhà nước 5 năm của Đảng đề ra, bên cạnh những thành tựu đạt được chúng ta đã mắc phải không ít những sai lầm, khuyết điểm, hạn chế, đất nước đứng trước những khó khăn, khủng hoảng mà yêu cầu bức thiết là cần phải đổi mới. Trong bối cảnh thế giới lúc bấy giờ, các nước thuộc phe xã hội chủ nghĩa đang lâm vào khủng hoảng trầm trọng và để thoát ra khỏi cuộc khủng hoảng chế độ đó, mỗi quốc gia cần thiết phải tiến hành đổi mới để phù hợp với đặc điểm của đất nước mình và phát triển bắt kịp với các nước thuộc phe đế quốc.

Trước tình hình đó, đường lối đổi mới của Đảng được nêu ra lần đầu tiên tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI (12/1986) và không ngừng được bổ sung, hoàn thiện đường lối trong các Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng và các kì Đại hội Đảng toàn quốc sau đó. Sau hơn 25 tiến hành công cuộc đổi mới, Việt Nam đã đạt được những thành tựu to lớn, toàn diện và có ý nghĩa lịch sử, thay đổi mọi mặt đời sống của người dân: kinh tế tăng trưởng ở mức tương đối cao, đời sống nhân dân không ngừng được cải thiện, tình hình chính trị và xã hội ổn định, quan hệ đối ngoại được mở rộng và vị thế của Việt Nam ngày càng được nâng cao trên trường quốc tế.

Đại Từ sau hơn 30 năm đổi mới, với nhiều tiềm năng về tài nguyên, dân cư khẳng định đường lối đổi mới đúng đắn của Đảng và sự vận dụng sáng tạo, linh hoạt của Đảng bộ và nhân dân các dân tộc huyện Đại Từ. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được đó cũng còn tồn tại một số hạn chế và khó khăn cần khắc phục.

Nghiên cứu, tìm hiểu về sự chuyển biến kinh tế - xã hội huyện Đại Từ trong giai đoạn đổi mới (1986 - 2010) là dựng lại bức tranh kinh tế - xã hội huyện Đại Từ từ 1986 đến 2010. Trên cơ sở đó rút ra những bài học kinh nghiệm, đồng thời cũng mong được đóng góp một vài ý kiến cá nhân trong việc gợi mở một số giải pháp và phương hướng phát triển của huyện trong tương lai.

Không chỉ có ý nghĩa về mặt khoa học và thực tiễn, đề tài còn góp phần làm rõ hơn truyền thống văn hóa, lịch sử của nhân dân Đại Từ không chỉ trong đấu tranh bảo vệ Tổ quốc mà còn trong công cuộc xây dựng quê hương đất nước ngày một giàu đẹp hơn. Từ đó giúp cho thế hệ trẻ của Đại Từ biết trân trọng và phát huy những truyền thống quý báu của địa phương. Đồng thời đây cũng là một nguồn tài liệu có thể dùng tham khảo trong giảng dạy về lịch sử địa phương.

Từ những lý do trên, tôi đã chọn vấn đề “Biến đổi kinh tế - xã hội huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên trong thời kì đổi mới (1986 - 2010)” làm đề tài luận văn thạc sĩ.

## **2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề**

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu

<http://www.lrc-tnu.edu.vn/>